

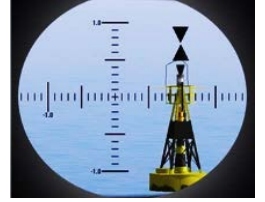
Kapitanın növbə köməkçilərinin imtahan mövzuları üzrə nümunəvi sualları və ədəbiyyatları.

1. Təhlükəsiz Naviqasiya növbə xidmətinin aparılması – Naviqasiya təhlükələrinin çəpərlənmə sistemi (IALA)

Nümunəvi sual:

Şəkildə gördüyünüz buyun hansı tərəfində naviqasiya təhlükəsi mövcuddur?

Cavab : şərq tərəfindən;

2. Təhlükəsiz naviqasiya xidmətinin aparılması (COLREG -72).

Nümunəvi sual:

Müşahidə etdiyiniz gəmidən verilən (●●●) üç qısa səs siqnalı nə deməkdir?

Cavab : “mənim baş mühərriklərim arxaya işləyir”;

3. Naviqasiya növbəsində xidmətin aparılması (MCC / ISC) vizual siqnallar.

Nümunəvi sual:

Şəkildə gördüyünüz Beynəlxalq İşarələr Toplusuna (MCC / ISC) aid olan (HOTEL) bayrağın mənasını açıqlayın?

Cavab : mənim bortumda losman (bələdçi) var;

4. Səfərin planlaşdırılması – Meteorologiya.

Nümunəvi sual:

Şəkildə göstərilədiyi cihazın adını qeyd edin.

Cavab : əl anemometri;

5. Səfərin planlaşdırılması - Dənizçilik Astronomiyası

Nümunəvi sual:

Dənizçilik astronomiyasında 1-ci ekvatorial koordinat sisteminin əsas dairələrini qeyd edin.

Cavab : səma ekvatoru və müşahidəçinin meridianı.

6. Səfərin planlaşdırılması – Naviqasiya.

Nümunəvi sual:

Siz 1saylı gəmidəsiniz. Şəkildə sizin gəminizin həqiqi kursu hansı hərflə qeyd edilmişdir?

Cavab : “A”

7. Radar (ARPA).

Nümunəvi sual:

Planşetdə məsələ həll edin: hədəf ilə yaxınlaşma vəziyyətini qiymətləndirin.

Verilir: $K_H=70,0^\circ$ kursu ilə və $V_H=15,0$ düy. sürət ilə hərəkət edərək digər gəminin exo signalını aşkar etdik, saat $T=14.56$ -də hədəfə pelenqi $P=74,0^\circ$ və məsafəni $D= 6,1$ mil və saat $T=15.02$ -də hədəfə pelenqi $P=74,0^\circ$ və məsafəni $D= 6,1$ mil ölçüdü.

Təyin edilsin: hədəfin bizə minimum yaxınlaşma məsafəsi ($D_{кр}$) və bu məsafəyə gəlmə vaxtı ($T_{кр}$), hədəfin kursu ($K_{ц}$) və sürəti ($V_{ц}$).

Cavab : $K_{ц}=70,0^\circ$, $V_{ц}=15$ düy.;

8. Axtarış xilasetmə əməliyyatların koordinasiyası (IAMSAR).

Nümunəvi sual:

Sektorlar üsulu ilə axtarış xilasetmə əməliyyatlarında gəminin kursu hər dəfə neçə dərəcə dəyişməlidir?

Cavab : 120° .

9. İngilis dili (Gəmi sürücüləri üçün)

Nümunəvi sual:

(Saya oturma) anlayışının İngilis dilində tərcüməsini qeyd edin.

Cavab : grounding;

10. Gəminin idarə olunması və manevr edilməsi.

Nümunəvi sual:

Gəminin manevr elementlərinə aid alanları qeyd edin.

Cavab : İti getmə (yeyinlik), sirkulyasiya qabiliyyəti, inersiya

11. Yük əməliyyatları.

Nümunəvi sual:

Gəminin ümumi yükün qəbuluna hazır olması haqqında məlumat hansı sənəddə qeyd edilməlidir?

Cavab : gəmi jurnalında.

12. Dəniz yolları ilə təhlükəli yüklərin daşınması haqqında Beynəlxalq Məcəllə

Nümunəvi sual:

Təhlükəli yüklərin dəniz yolu ilə daşınmasına dair (IMDG) Beynəlxalq Məcəlləyə uyğun olaraq 1-ci sinif təhlükəli yüklərin adını qeyd edin.

Cavab : partlayıcı maddələr və vasitələr;

13. Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması

Nümunəvi sual:

Dənizin gəmilərdən çirkləndirilməsinin qarşısının alınması haqqında Beynəlxalq Konvensiyanın IV əlavəsinə uyğun olaraq çirkab suların növlərindən birini qeyd edin.

Cavab : fekal.

14. Gəminin diferentinə, dayanıqlığına və gəminin gövdəsində yaranan gərginliyə nəzarət.

Nümunəvi sual:

Kiçik “kren” bucaqlarında (10° - 12° qədər) statik dayanaqlıq qolunun hesablanması düsturunu qeyd edin

Cavab : $L = h \sin \theta^{\circ}$.

15. Üzmə qabiliyyətinin saxlanması və gəminin dayanıqlığının və gəmi konstruksiyaları.

Nümunəvi sual:

Gəminin dayanıqlığının azalmasının əlamətlərini (xarici şəraitin dəyişilməməsi şərti ilə) qeyd edin.

Cavab : gəminin yırgalanma periodu artır;

16. Gəmilərdə yanğınların qarşısının alınması və yanğınlara mübarizə.

Nümunəvi sual:

Aşağıdakı yanar materiallardan hansıları gəmidə (E) sinifli yanğınlara səbəb olur?

Cavab : elektrik gərginlik altında olan avadanlıq;

17. Xilasedici vasitələr.

Nümunəvi sual:

Qayıq həyəcanı signalı ilə nə etməlisiniz?

Cavab : Toplanış yerinə müvafiq geyimdə gəlməlisiniz;

Ədəbiyyat.

Dərslik:

1. Qaraqaşlı N.Q., Bağirov M.S., “Gəminin quruluşu və nəzəriyyəsi”, Bakı, ADDA, 2016, 295 s.
2. Əliyev Ç.M., Abbasov E.O., Xəlilov A.H., “Naviqasiya və lotsiya” Bakı, ADDA, 2018, 486 s
3. Abbasov E.O., Əliyev Ç.M., Dəniz naviqasiyasının texniki vasitələri, Bakı, ADDA, 2014, 208 s.
4. Məmmədov H.Ə., Babayev H.M. “Gəmi köməkçi mexanizmləri sistemləri və onların istismarı”, Bakı, ADDA, 2019, 391 s
5. Nəbiyev H.N. , Dənizdə toqquşmaların Qarşısının alınmasına dair Beynəlxalq Qaydalar haqqında Konvensiya, 1972-ci il. 2018-ci ilə qədər buraxılmış düzəliş və əlavələr daxil olmaqla autentik tərcümə, Bakı, ADDA, 2020, 280 s
6. Bəşirov A.A., Gəminin idarə olunması, Bakı, ADDA, 2002, 282 s

7. Sultanov Z.B., Abbasov E.O., Dəniz astronomiyası, 2014 244 s
8. Баранов Ю.К., Гаврюк М.И., Логиновский В.А., Песков Ю.А. Навигация. - СПб.: Издательство «Лань», 1997. - 512 с.
9. Борьба за живучесть судна и спасательные средства. – М.: Транслит, 2011. - 432 с.
10. Гордиенко А. И., Дремлюг В. В. - Гидрометеорологическое обеспечение судовождения. - М.: Транспорт, 1989. - 240 с.
11. Д.Дж. Хауз. Морские грузовые работы и операции. Практическое пособие.- М.: издательство «Моркнига», 2010г. - 328 с.
12. Дмитриев В.И. Обеспечение безопасности плавания: Учебное пособие для вузов водного транспорта. - М.: ИКЦ «Академкнига», 2005. - 374 с.
13. Дмитриев В. И., Григорян В. Л., Катенин В. А. Навигация и лоция. Учебник для вузов/Под ред. В. И. Дмитриева М.: ИКЦ «Академкнига», 2004. - 471 с.
14. Ермолаев Г.Г. Морская лоция. Учебник, 4-е изд., перераб. и доп. - М.: Транспорт, 1982. - 392 с
15. Жуков Е.И., Либензон М.Н., Письменный М.Н. и др. Управление судном и его техническая эксплуатация/Под ред. А.И. Щетининой. - М.: Транспорт, 1983. - 655 с.
16. Климов Е.Р. Лекции по МППСС-72 (Часть А и Часть В): практическое пособие для капитанов и старших помощников капитана морских судов- 2-е изд. Архангельск: ОАО «ИПП «Правда Севера», 2016. 288 с.
17. Кацман Ф.М., Ершов А.А. Судоводителю о маневренных характеристиках судна: Учебное пособие. - СПб.: ГМА им. Адм. С.О.Макарова, 2001 - 60с.
18. Козырь Л. А. Управление судами в шторм / Л. А. Козырь, Л. Р. Аксютин. - 3-е изд., испр. и доп. - Одесса: Фенікс, 2006. - 218 с.
19. Красавцев Б.И. Мореходная астрономия. – М.: Транспорт, 1986. - 256 с.
20. Лентарев А. А. Морские районы систем обеспечения безопасности мореплавания: Учеб. пособие. - Владивосток: Мор. гос. ун-т, 2004.-114 с.
21. Морские грузовые операции. Учебное пособие на английском языке – М.: Транслит, 2011. - 160 с.
22. Навигационно-гидрографическое и гидрометеорологическое обеспечение судовождения. - СПб.: «Элмор», 2011. - 624 с.
23. Пламмер К. Дж. Маневрирование судов в узкостях. - Л.: Судостроение, 1986. - 80 с.
24. Перси Х.Дж. Остойчивость морского судна, 2007г. Перевод с английского издания 2006 г. «Brown, Son & Ferguson Ltd
25. Песков Ю.А. Использование РЛС в судовождении.-М.: Транспорт, 1986. - 144 с.
26. Песков Ю.А. Радиолокационная проводка судна. Методы навигационного использования судовой РЛС. Учебное пособие. - М.: В/О «Мортехинформреклама», 1983. - 88 с.
27. Песков Ю. А. Морская навигация с ГЛОНАСС/GPS/ Учебное пособие для вузов.- М.: «МОРКНИГА», 2010. - 148 с.
28. Погосов С.Г. Безопасность плавания в портовых водах. - М.: Транспорт, 1977. -136 с.
29. Рекомендации по использованию радиолокационной информации для предупреждения столкновения судов. М.: В/О «Мортехинформреклама», 1991. – 72 с.
30. Руководство по Правилам предупреждения столкновения (МППСС-72 с поправками 2001 г.). Перевод с английского 6-го издания 2004 г. к.д.п. Н.Т.Шайхутдинова и к.д.п. К.В.Щиголева.– СПб.: ООО «МОРСАР», 2005 г. – 320 с.
31. Снопков В.И. Технология перевозки грузов морем: Уч. для ВУЗОВ. - СПб.: АНО НПО Мир и семья, 2001. - 560 с.
32. Управление судном/ С.И.Демин, Е.И.Жуков, и др.; Под ред. В.И.Снопкова. - М.: Транспорт, 1991.- 359 с.

33. Цурбан А.И., Оганов А.М. Швартовные операции морских судов.- М.: Транспорт, 1987. - 176 с.
34. А.П.Яскевич, Ю.Г.Зурабов. Комментарии к МППСС-72, 1990 г.
35. ЗАО "ЦНИИМФ" Наставление по борьбе за живучесть судов, НБЖС, 2008.-384с
36. ЗАО "ЦНИИМФ" Международный кодекс по охране судов и портовых средств (Кодекс ОСПС) 2-ое издание, исправленное и дополненное, 2009.-272 с
37. ЗАО "ЦНИИМФ" Международный кодекс по спасательным средствам (Кодекс ЛСА) 6-ое издание, выпуск 3,2010.-184 с
38. Коккрофт А.Н. 'Толкование МППСС-72' 1981.-280 с
39. Министерство Морского Флота 'Правовые вопросы морской перевозки грузов и безопасности мореплавания' 1981.-280 с
40. ИМО 'IMO STANDARD MARINE COMMUNICATION PHRASES (SMCP) ' 2000.-103 с
41. Липис В.Б., Ремез Ю.В. 'Безопасные режимы штормового плавания судов' 1982.-117 с
42. Кондрашихин В.Т. "Визуальные определения места судна и поправки компаса" 1974.-72 с
43. Кондрашихин В.Т " Определение места судна "1989. -230 с
44. Аксютин Л.Р., Козырь Л.А. "Управление судами в шторм "1973.-112 с
45. Кириленко В.П., Сидорченко В.Ф."Море-плавание и предотвращение загрязнения мирового океана" 1985.-176 с
46. Глухов В.Г., " Морская метеорология. Ч. 1." 2003.-56 с
47. Лазарев В.Н., Юношева Н.В. "Проектирование конструкций судового корпуса и основы прочности судов" 1988.-320
48. Министерство Морского Флота "Международный кодекс морской перевозки опасных грузов (МК МПОГ) Том 2. Часть 1" 1996.-215 с
49. Лесков М.М., Ющенко А.П. "Навигация" 1972.-360 с
50. Qasimov R., Yusubov N.D., Ağaverdiyeva A.A., Pənahi M.A., Əliyev M.N" İngilis Dəniz xəritələrinin oxunuşu" Bakı, ADDA, 2005.-84 s

Əsas:

1. International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (STCW), (IMO Sales No. 938), ISBN Number: 9789280152884)
2. International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS), as amended (IMO Sales No. IE110E) SOLAS - Consolidated, (ISBN Number: 9789280115055)
3. Convention on the International Regulations for Preventing Collisions at Sea, 1972 (COLREGS 1972), as amended (IMO Sales No. IB904E) Consolidated, (ISBN 978-92-801-41672)
4. International Convention for the prevention of Pollution from Ships, 1973 (MARPOL 1973) (in IMO sales No. IC520E) (ISBN 978-92-801-42167)
5. Assembly resolution A.601 (15) - Provision and display of manoeuvring information on board ships (-Refer to A.751(18))
6. Assembly Resolution A.751(18) - Interim standards for ship manoeuvrability
7. Assembly resolution A.160 (ES.IV) - Recommendation on data concerning manoeuvring capabilities and stopping distances of ships
8. International Convention on Salvage, 1989. The London Salvage Convention
9. Assembly resolution A.528 (13) — Recommendation on weather routing
10. Assembly resolution A439 (XI) — IMCO Search and Rescue Manual
11. Assembly resolution A530 (13) — Use of radar transponders for search and rescue purposes
12. International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual (IAMSAR Manual) Volume I – Organization and Management, Volume II – Mission Co- ordination, Volume III –

- Mobile Facilities (IMO Sales No. IF960E, IC961E, IF962E ISBN 978-92-801-14881, ISBN 978-92-801-14898, ISBN 978-92-801-14904)
13. International Code of Signals (IMO Sales No. 994 IA994E ISBN 978-92-801-41986)
  14. Assembly Resolution A.954(23) - Proper use of VHF channels at sea
  15. Assembly Resolution A.615 (15) - Radar Beacons and Transponders
  16. Assembly Resolution A.280 (VIII) - Recommendations on Performance Standards for Gyro-Compasses
  17. Assembly Resolution A.382 (X) - Magnetic Compasses: Carriage and Performance Standards
  18. Assembly Resolution A.823(19) - Performance standards for automatic radar plotting aids (ARPA)
  19. Assembly Resolution A.424 (XI) - Performance Standards for Gyro-Compasses
  20. Assembly Resolution A.281(VIII) - Recommendation on general requirements for electronic navigational aids
  21. Assembly Resolution A.694 (17)* - General Requirements for Shipborne Radio Equipment Forming Part of the Global Maritime Distress and Safety System (GMDSS) and for Electronic Navigational Aids
  22. Assembly Resolution A.918(22) - IMO standard marine communication phrases
  23. Assembly Resolution A.528 (13) - Recommendation on Weather Routeing
  24. Assembly Resolution A.113 (V) - Revised International Code of Signals
  25. International Convention on Load Lines, 1966 (IMO Sales No. IB701E) (ISBN 978-92-801-41948)
  26. International Maritime Dangerous Goods Code (IMDG Code), (incorporating amendment 34-08) IMO Sales No. IG200E ISBN 978-92-801-42419
  27. International Maritime Dangerous Goods Code (IMDG Code) Supplement, IMO Sales No. IG210E ISBN 978-92-801-42426
  28. International Maritime Solid Bulk Cargoes Code (IMSBC Code) and Supplement Sales No. IE260E ISBN 978-92-801-42396
  29. Code of Safe Practice for Ships Carrying Timber Deck Cargoes, 1991
IMO Sales No. I275E ISBN 978-92-801-12856
  30. Procedures for port state control imo sales no. Ia650e isbn 978-92-801-50995
  31. International Safety Management Code (ISM Code) and guidelines on implementation of the ISM Code IMO Sales No. IB117E ISBN 978-92-801-51510
  32. International Life Saving Appliance Code (LSA Code) IMO Sales No. ID982E ISBN 978-92-801-15079
  33. International Code for Fire Safety Systems (FSS Code) IMO Sales No. IA155E ISBN 978-92-801-14812, Graphical Symbols For Fire Control Plans Imo Sales No. IA847E ISBN 978-92-801-42259
  34. International Code on Intact Stability, 2008
IMO Sales No. IB874E ISBN 978-92-801-15062
  35. Intact Stability Criteria for Passenger & Cargo Ships (IMO Sales No. 832)
R110 FAL.2/Circ.123 / MEPC.1/Circ.769 / MSC.1/Circ.1409, List of Certificates and Documents Required to be Carried on Board